



Mainio Ina Liljeqvist

Luulin kauan aikaa, että Ina Liljeqvist oli Oulun ensimmäinen ammattivalokuvaaja. Olin vielä melko nuori hänen löytäessään 100 vuotta 1949. Sata vuotta siitä taaksepäin vei niin vanhaan aikaan, että siinä iässä tuntui kai kuin siihen ei olisi muuta mahtunut, valokuvaus kun nykyaikaisessa mielessä alkoi vasta 1860-luvulla. Mutta Ina aloitti vasta 1884, selviää jo aikaisemmin esittelemäni Pohjois-Pohjanmaan museon Oulun valokuvauksen historiasta kertovan kirjasen sivuilta. Regina (Ina) Maria syntyi Oulussa satulaseppä Mikael Willgrenin kahdeksanlapsisen perheen ainoana tyttärenä 7.9.1849, kävi Oulussa ns. mamsellikoulua ja matkusti Pietariin oppiakseen "hienompaa liinavaateompelua" ja kieliä. Kotiuduttuaan Ouluun meni hän täällä valokuvaajan oppiin, kertovat valokuvaikirjan toimittaneet museomasterimerme oletteen oppimestariksi muuten tuntemattomaksi jääneen valokuvaaja Johan Johansonin. Satulaseppä Willgrenin talossa olivat kyllä, toetaan kirjasessa, ottaneet vastaan myös kiertelevät valokuvaajat L.J. Peldan ja C.P. Mazer.

Vuonna 1884 solmi Ina avioliiton telegrafisti Fredrik Liljeqvistin kanssa, minkä jälkeen hän perusti oman valokuvausliikkeen, jonka nimessä Inan oman nimen perässä esiintyy " & C:o ". Ketä tai keitä tämä "C:o" tarkoittaa, on jäänyt selvittämättä.

Ina Liljeqvist jätti jälkeensä valtavan määrän kuvia, joiden jo aikaa sitten on todettu olevan korvaamaton osa Oulun historiaa 1800-luvun loppu- ja 1900-luvun alkupuolelta. Kun katselee Inan maisema- ja tilannekuvia, joista vanhimpiin ja samalla merkittävimpiin kuuluvat ku-

vat Pohjanmaan radan avajaispäivästä lokakuussa 1886, joutuu ihmettelemään, että tuon ajan pitkähameinen daami kaikin puolin muutengin epäkäytännöllisine asusteineen on jaksanut ja ehtinyt niin moneen vaikeastikin tavoitettavaan paikkaan. Olen kuullut kerrottavan, että hän liikkui uskollisen piikansa kanssa reippaasti kaikkialla, ja kun tiedämme, minkälaiset olivat senaikaiset fotografin aparaatit, niin arvaamme, että siinä on ollut kantamista ja retuuttamista niin frouvalla kuin piialla. Mutta niin ne tytöt vain nousivat kirkontorninkin ylimpiin kerroksiin! Ehkäpä sieltä löytyisi muiden harvinaisuuksien joukosta seinähirrestä tekstaus "Ina Liljeqvist & C:o"!

Ina Liljeqvist jäi leskeksi jo 1909. Siihen saakka liike oli toiminut Liljeqvistin talossa Kajaaninkadun ja Iäispiitkädun (nyt Mäkelininkatu) kulmassa. Oman talonsa Ina rakennutti Kajaaninkadun ja Uudenkadun (silloin Pikku Uusikatu) kulmaan. Satuinn äskettäin, kesälomallani (!) Helsingissä viime viikolla, näkemään pienen vesivärijäljennöksen tutusta Kajaaninkadun kaupunkinäkömästä Tuomiokirkko taustalla.

Kuvaa esitteli minulle Gerda Veneskoski, jonka kotitalo, merikapteeni Georg Braxénin talo, näkyy kuvassa ensimmäisenä vasemmalla. Kuvan oli maalannut talon isäntä Ilmari Veneskoski, vähän aikaisemmin lähes 94 vuoden ikäisenä poistunut tunnettu musiikkimies, viulutaiteilija ja kapellimestari, jonka kodissa nyt näin useita sekä maisema että muotokuvia, jotka osoittavat, että musiikkimies oli myös hieno maalari. Ja Braxénin taloa vastapäätä on kuvassa, jonka malli lienee Inan ottama, korkean kivijalkansa päällä valokuvaajarouvan oma talo. Se on sijainnut Nykäsenojan talon luoteispuolella ja on palanut, samoin kuin mainittu Braxénin talo, vuoden 1944 pommisateessa. Lävistäjäkatu oikeaksi siitä nyt Linnankadun poikki Heikinkadulle.

Satuinn äskettäin tapaamaan Oulussa käymässä olleen entisen oululaisen Aarne Hillin, emeritus-professorin. Tuli kuvista puhe, ja professori kertoi nauraen, että kun hän silloin 1949 oli onnittelemassa satavuotiaista Ina Liljeqvistiä, piti siellä kaupunginjohtaja tai kukaan oli kaupungin arvokas edustaja kauniin puheen tälle Oulun valo-

kuvauksen "grand old lady'lle". Silloinpa ponnahti puhetta vuoteessaan kuunnellut satavuotias istumaan ja lausautti veitikka silmäkulmassa: "Alkää puhuko minulle noin kauniisti, minä olen leski-ihminen!" Samana päivänä kuulin eräältä ystävättäreltä, joka oli kuullut mukana olleelta, oli Ina-täti yhtäkkiä kääntynyt läsnäolleen puoleen hyvin totisiin äänenpainoin, että kuulkaa, tytöt, muistakaa nyt, että menette naimisiin, kun teillä vielä on aikaa, sillä ihmisen ei ole hyvä olla yksin. "Tytöt", joille tämä äidillinen kehoitus osoitettiin, olivat enimmäkseen kahdeksisakymmenissä, vähän alle tai päälle. Läsnäolleista varsin monet myös tiesivät, ettei Ina oma avioliitto ollut aina ollut ruusuilla fannsimista. Mutta satavuotias näkee ehkä jo enemmän kuin muut. Harva meistä sen kee.

Inan ottaman valokuvan kääntöpuolella on ajan tavan mukaan tyylikäs ateljeemerkki Pohjanmaan vaakunoineen, kaikkineen, alimmaisena paljon puhuva lause: "Alkuperäinen kuva säilytetään." Missä ovat Ina Liljeqvistin alkuperäiset kuvat? Onko huhu tietoa, kyseltiin Oulussa äskettäin. Kyselin huhun perään Kansallismuseosta. Ei tiedetty. Erään huhun mukaan Inan negatiiveja olisi vieläkin tallessa Oulussa vintillä, jota kukaan ei toistaiseksi ole osoittanut. Erään vakuutuksen mukaan Inan valtaisa negatiivikoelma karrattiin Merikosken, alta pois... Kuka kertoo? Eihän kukaan kuitenkaan tunnusta!

Tiedossani on vain yksi kuva Inasta: satavuotispäivänä otettu ja Uuno Laukan Oulu-kirjassa julkaistu. Ei ole museoilakaan. "Eihän suutarin lapsella kenkiä..."